

към неговото изкуство, и за това занятие на поета. Дѣйствително, както по-късно, и прѣзъ 1868. година, Ботйовъ не поставяше високо литературнитѣ трудове на Войникова. Драмата на послѣдния се върти като чакръкъ: позазубрилъ двѣ-три правила отъ старитѣ драматици, Войниковъ мислѣше, че като се спази въ драматическото произведение „начало, срѣда и край“, т. е. споредъ теорията на старитѣ естетици—интрига (завръзка), развитие и развързка, и като прилѣпи къмъ всичко това повече гюрултия, повече крѣсъкъ и необикновено количество бенгалски огънь, но по-малко литературна свѣсъ, работата е свършена. Създаване на една обща идея, нейни неизбѣжни носители, обрисовка на лица, на тѣхнитѣ душевни и физически качества, защото сж живи носители на тая идея, създаване подходяща срѣда, въ която се развива дѣйствието по силата на една историческа или психологическа необходимостъ, всичко това бѣха въпроси, които не занимаваха патриотарската драма на нашитѣ първи драматурзи, въ това число и Войникова. Било по една слабостъ на литературното ни развитие, или по неджгавостъ на самитѣ писатели, било че условията бѣха оскъдни, и не създаваше врѣмето своитѣ таланти, българскитѣ драматици отъ епохата на робството се задоволяваха да бждатъ пропагандисти, агитатори-драматурзи, но не художници. За да внесатъ художествения елементъ въ драмата нѣмаше у тѣхъ нито лични качества на таланта, нито пъкъ бѣха изработени литературнитѣ срѣдства, за да имъ дойдатъ на помощъ при такава една сложна работа: езикъ, традиция, по-силенъ под'емъ на творчеството въ масата, въ съсловията, по-богатъ духовенъ исторически животъ. Отсѣгтствието на тие условия обѣдняваше българската драма; едностранчивото развитие на първитѣ писатели още по-вече подбиваше цѣната на тѣхнитѣ произведения. Онова, което можеше да се постигне съ творчество—тѣ го замѣняваха съ нѣкаква